

سال دوم

جلسه ۹۰

سال تحصیلی ۹۰ - ۹۱

۹۱ / ۲ / ۲ شنبه

بحث سوم:

دو قول اصلی پیرامون هیأت های اخباری

قول اول

همه هیأت های دارای وضع یکسان است

۳. نظریه آیت الله فیاض
و آیت الله وحید

۳. نظریه محقق
عراقی

۲. نظریه مرحوم
خویی

۱. نظریه مشهور

قول دوم

همه هیأت های دارای وضع یکسان نیست

۱. نظریه امام
خمینی

نکته

در قبال قضایای مؤولة، در عالم خارج چند جزء وجود دارد؟

بر اساس ظاهر عبارت مناهج در خارج ۴ جزء وجود دارد:

«زید»، «دار»، «اضافه بین زید و دار» و «تحقق این اضافه»

و بر اساس عبارت جواهر الأصول در این قضایا ۳ جزء وجود دارد

«زید» و «البیاض» و «ثبوت البیاض لزید»

توجه

برای دانستن مراد امام خمینی

گذشت در منظر امام چهارمین جزء عبارت بود از «دلالت هیأت بر تحقق اضافه

به دلالت تصدیقی»، چنانکه در مورد قضایای حملیه غیر مؤولة نیز می فرمودند

هیأت جمله خبری دلالت می کند بر «هوهویت تصدیقی».

جای این پرسش باقی است که مراد از «دلالت تصدیقی» چیست؟

دلالت جمله بر مراد متکلم

این دلالت متوقف بر آن است که بدانیم
متکلم اراده جدی داشته است.

مراد جدی متکلم ثابت می گردد

دلالت جمله بر مفاهیم حرفی از آن

این دلالت متوقف بر تمام شدن کلام و
نبودن قرائن متصل است.

مراد استعمالی متکلم ثابت می شود

بررسی

امام خمینی می خواهند بفرمایند

در عالم خارج نسبتی نیست
(زیدٌ موجود)
دلالت تصویریه

هیئت جمله خبریه

حکایت از هوویت خارجی و
دلالت تصدیقیه نوع اول

جایی که در عالم خارج
نسبتی هست
(زیدٌ فی الدار)

لفظ «زید» بر زید خارجی، لفظ «دار»
بر دار خارجی و لفظ «فی» بر نسبت
دلالت می کند (دلالت تصویریه)

حکایت هیئت جمله
خبریه از تحقق نسبت
و دلالت تصدیقیه نوع
اول

نتیجه

در خارج ۳ جزء وجود دارد و هیأت جمله خبریه ، جزء سوم (نسبت) را ثابت می کند
(همانطور که در قضایای غیر مؤوله در خارج یک جزء است و هیأت جمله خبری، هوویت را ثابت می کند.)

توجه

در کلام امام، هیأت، سازنده دلالت تصدیقی است

در قضایای غیر مؤوله «هویت» واقعی است و هیأت، از ثبوت آن حکایت می کند (هویت تصدیقی).
در قضایای مؤوله «نسبت» واقعی است و هیأت از ثبوت آن حکایت می کند (نسبت تصدیقیه)

توجه

بیان مراد امام خمینی

در عالم خارج ۳ جزء موجود است
موضوع، محمول و اضافه

در قضایایی که موضوع،
فرد عرضی محمول
است

مؤوله ها و غیر مؤوله ها

تفاوت

در غیر مؤوله نسبت در «أبيض» نهفته و لفظ أبيض هم بر بیاض و هم بر نسبت (اضافه، ربط) دلالت دارد و هیأت جمله خبریه بر هو هویت تصدیقیه «أبيض» و «زید» دلالت می کند
در مؤوله ها، نسبت از «أداة» فهمیده می شود و هیأت بر ثبوت «نسبت خارجی بین زید و دار» دلالت تصدیقیه می کند.

قول دوم [غیر همانندی تمام هیأت ها] / بررسی نظریه امام خمینی

ما می گوئیم

۱- امام در اینجا متعرض جملات فعلیه نشده اند، همانطور که جملات اسمیه نظیر «زید قام أبوه» یا «زید ضرب» را نیز بررسی نکرده اند اما در مبحث مشتق به آن پرداخته اند.

۲- قضایای مؤولّه، طبق قول ادبای عرب، اسم فاعل یا فعل عموم در تقدیر دارند بنا بر این: یا جمله های غیر مؤولّه هستند.

یا از قبیل جمله های اسمیه نوع دوم، که حکم جمله های فعلیه را دارند.

(به عبارت دیگر خبر در قضیه ای مانند «زید فی الدار» ترکیب «فی الدار» نیست بلکه «کائن فی الدار» یا «کان فی الدار» است.)